Streszczenie dysertacji doktorskiej

Mirosław Dela

STATUS PRAWNY WIERZYCIELA W UPADŁOŚCI KONSUMENCKIEJ

Rozprawa doktorska koncentruje się wokół analizy praw i obowiązków wierzyciela w toku postępowania upadłościowego, prowadzonego wobec osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej (tzw. upadłość konsumencka). Analizie poddano relacje zachodzące na trzech płaszczyznach: (1) pomiędzy wierzycielami a dłużnikiem, (2) pomiędzy wierzycielami a organami postępowania oraz (3) pomiędzy poszczególnymi wierzycielami. Praca zawiera kompleksowe spojrzenie na wszystkie etapy postępowania, począwszy od jego zainicjowania, poprzez ustalanie listy wierzytelności, likwidację masy upadłości i podział uzyskanych środków pomiędzy wierzycieli, a skończywszy na sporządzeniu planu spłaty wierzycieli i oddłużeniu upadłego. Taka struktura opracowania umożliwia pokazanie sytuacji wierzyciela w różnych wariantach przebiegu postępowania. Tym samym pozwala ukazać całokształt zmagań wierzyciela, dążącego do zaspokojenia przysługującego mu roszczenia.

Szczególny akcent położono na proces decyzyjny w sytuacjach, które wymagają od wierzyciela podjęcia lub zaniechania określonych czynności procesowych. Gruntownej analizie poddano m.in. funkcje i cele konsumenckiej procedury upadłościowej oraz ich podporządkowanie kierunkom polityki społeczno-ekonomicznej państwa. Negatywnie oceniono zasadność dalszej liberalizacji przesłanek oddłużenia i stosowania klauzul generalnych, zwłaszcza w kontekście wątpliwej moralności płatniczej niektórych dłużników. Uwzględniono przy tym przyczyny niewypłacalności konsumentów, wskazując na nierzadko spoczywającą na wierzycielach współodpowiedzialność za problemy finansowe dłużników. W centrum uwagi znalazły się możliwości procesowe wierzycieli w zakresie przeciwdziałania umorzeniu zobowiązań dłużnika. Wskazano wątpliwości co do zgodności instytucji oddłużenia z podstawowymi zasadami prawa cywilnego i konstytucyjnego, mającymi zapewnić ochronę praw majątkowych wierzyciela. Krytycznej ocenie poddano brak możliwości udziału wierzyciela w pierwszej fazie postępowania oraz ograniczenie uprawnień do korzystania z niektórych środków zaskarżania orzeczeń. Wiele miejsca poświęcono sporządzeniu i realizacji planu spłaty wierzycieli. Badaniu podlegała również możliwość harmonizowania sprzecznych interesów wierzycieli i dłużnika poprzez zastosowanie tzw. układu w upadłości.

Szczegółowa egzegeza przepisów, dokonana z perspektywy wierzyciela, pozwoliła wskazać nieliczne korzyści i liczne zagrożenia płynące z ogłoszenia upadłości konsumenckiej, w tym niewystarczająco szeroki katalog możliwości obrony interesu ekonomicznego wierzyciela. Omawianie poszczególnych zagadnień zwieńczono nie tylko spostrzeżeniami *de lege lata*, ale również postulatami *de lege ferenda*, których wdrożenie mogłoby przyczynić się do poprawy pozycji prawnej i ekonomicznej wierzyciela, bez rażącego naruszenia przywilejów dłużnika, uzasadnionych koniecznością istnienia pewnych mechanizmów ochrony konsumenta, jako słabszego podmiotu stosunków handlowych.

Rozprawa stanowi interdyscyplinarne ujęcie tematyki z pogranicza procesu cywilnego, ekonomii, prawa zobowiązań oraz szeroko rozumianego prawa gospodarczego.

30.11.2017
Dela